

**Kendelse afsagt den 26. november 2018
i faglig voldgiftssag FV 2018-0115.**

Blik- og Rørarbejderforbundet
(advokatfuldmægtig Dennis Schnell-Lauritzen)

mod

Tekniq

for

GK Rør ApS
(underdirektør Thorkild Bang)

1. Uoverensstemmelsen og parternes påstande

Sagen tager sit udspring i afbrydelse af et akkordforhold som følge af bygherrens konkurs. Spørgsmålet er, hvorvidt arbejdsgiveren eller medarbejderne er nærmest til at bære det tab, der følger af, at akkordmedarbejderne ikke kan færdiggøre akkorden.

Klager har nedlagt følgende påstande:

Principal: Indklagede GK Rør ApS tilpligtes til Blik- og Rørarbejderforbundet at betale 475.184,48 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente fra de enkelte ydelsers forfaldstidspunkt.

Subsidiært: Tekniq skal anerkende, at det var uberettiget, at GK Rør ApS ophævede akkordforholdet med akkordholder A, og at dette indebar en væsentlig vilkårsændring for akkordholderen.

Indklagede har påstået frifindelse.

2. Sagens behandling

Til behandling af sagen er etableret en faglig voldgiftsret med næstformand Stig Søllested og kredsformand Henrik Juul Rasmussen som medlemmer udpeget af klager og med advokat Tina Lind-Larsen og konsulent Jørgen W. Hansen som medlemmer udpeget af indklagede og med undertegnede, højesteretsdommer Jon Stokholm, som formand og opmand.

Sagen er forhandlet den 14. november 2018.

Der er blevet afgivet forklaring af akkordholder A og afdelingschef B.

Da der efter procedure og votering ikke blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten var flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden. Parterne er enige om, at det kan ske ved kendelse uden fuldstændig sagsfremstilling og gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes argumentation.

3. Den konkrete sag

Akkordholder A indgik den 23. november 2016 en slumpakkordaftale med GK Rør ApS vedrørende installationsarbejder i Køge. Der var tale om et langvarigt arbejde, der skulle strække sig over ca. 1 ½ år. Arbejdet var omfattet af rørprislistens bestemmelser.

Den bygherre, Brdr. Petersen, som GK Rør ApS havde entreret med, gik konkurs i august 2017. Brdr. Petersen gav meddelelse til GK Rør ApS herom onsdag den 9. august 2017. Dagen efter blev byggepladsen lukket, og mandskabet blev sendt hjem.

Mandag den 14. august 2017 kontaktede den overordnede bygherre, TK Development, GK Rør ApS og bad om en forhandling om videreførelse af arbejdet. Den 22. august 2017 meddelte TK Development GK Rør ApS, at vvs-arbejdet kunne genoptages pr. mandag den 28. august. Dette skete, og A og hans sjak genoptog arbejdet på byggepladsen. Der forhandlede stadig mellem GK Rør ApS og TK Development om en videreførelse af arbejdet/kontrakten.

A og hans sjak arbejdede herefter fra mandag den 28. august 2017 til fredag den 1. september 2017 videre på det afbrudte akkordarbejde.

Mandag den 4. september 2017 meddelte TK Development GK Rør ApS, at GK Rør ApS på ny skulle forlade byggepladsen og afbryde arbejdet, hvorfor byggepladsen blev ryddet. GK Rør ApS indkaldte akkordholder A til en drøftelse med henblik på afslutning af akkorden.

GK Rør ApS fremsendte den 4. oktober 2017 1. oplæg til afslutning af akkorden med opgørelse over arbejdstimer mv. til akkordholder A. Oplægget indebar, at GK Rør ApS ikke ville udbetale de resterende 30 % af akkordsummen med den begrundelse, at arbejdet – på grund af den oprindelige bygherre Brdr. Petersens konkurs – var blevet afbrudt før tiden. GK Rør ApS vurderede, at der manglede 30 % af arbejdet ved afbrydelsen.

A sendte den 11. oktober 2017 en afregningsseddel, hvor han gjorde krav på den fulde akkordsum. GK Rør ApS afviste denne afregning den 13. oktober 2017. Under det videre forhandlingsforløb fastholdt GK Rør ApS, at der skulle fradrages 30 % af akkordsummen, hvilket svarer til påstandsbeløbet under nærværende sag, 475.184,25 kr., med den begrundelse, at akkordsjakket ikke havde færdiggjort akkordarbejdet.

4. Forklaringer

Akkordholder A har forklaret, at han er uddannet rørsmed og har været i branchen i 20 år. Han er i dag akkordholder i et andet firma. Fordelen ved at være akkordholder er, at man har arbejde indtil akkorden er slut. Akkordholderen er i denne periode beskyttet mod fyring. Omvendt kan akkordholderen ikke forlade arbejdet i utide.

Det arbejde, som sagen drejer sig om, vedrørte lejligheder og butikker. De udførte både centralvarme og brugsvand. Arbejdet skulle være slut i efteråret 2017, således at butikkerne kunne få julehandlen med.

De var 6 mand i hans sjak.

Den 9. august 2017 fik de at vide, at Brdr. Petersen var gået konkurs, og at de skulle forlade pladsen. Det var deres overmontør, der gav dem denne meddelelse. Den 10. august var alt pakket ned. Konkursboet havde sat vagter på byggepladsen for at forebygge tyveri. Han holdt fri nogle dage, og i øvrigt arbejdede de på en anden byggeplads hos GK Rør ApS. Overmontøren sagde, at man ville prøve at tale med den ultimative bygherre – TK Development – om at få lov til at genoptage arbejdet. De fik lov til at genoptage arbejdet efter ca. 1 uges tid. De fik på overmontøren det indtryk, at GK Rør ApS skulle færdiggøre arbejdet. De riggede byggepladsen til igen og gik i gang. Ca. 1 uge senere fik han at vide, at GK Rør ApS ikke var blevet enig med TK Development om prisen for at fuldføre entreprisen. Byggepladsen blev herefter lukket igen. De arbejdede på en anden byggeplads til nogenlunde samme lønvilkår, også hos GK Rør ApS.

Afdelingschef B har forklaret, at han er vvs-uddannet og har været afdelingschef i GK Rør ApS' Københavner-afdeling i 4 år. GK Rør ApS er en større vvs-virksomhed i vvs-branchen. Hans opgave som afdelingschef var at supportere de 2 projektledere på det store byggeri i Køge. Da Brdr. Petersen gik konkurs var han inde over sagen, som i øvrigt blev varetaget af økonomichefen og juristerne. TK Development var meget nervøs for, om afleveringsfristen i uge 42 kunne holde. Det var vigtigt, for at butikkerne kunne flytte ind og få julehandlen med. TK Development var i risiko for at blive idømt dagbøger.

TK Development kontaktede dem for at drøfte spørgsmålet om færdiggørelse af arbejdet. Knasten var GK Rør ApS' udeståender for merarbejde og manglende betaling hos Brdr. Petersen ApS, og GK Rør ApS forlangte betaling som betingelse for at overtage hele projektet.

I forhandlingsfasen bad TK Development dem om at gå i gang med arbejdet i regning, hvilket de gjorde. Efter en uges tid fik de besked om at stoppe, fordi TK Development ikke ville indtræde i den gamle kontrakt med Brdr. Petersen på grund af de udestående krav. Dette var udtryk for en endelig afbrydelse af arbejdet. GK Rør ApS har fået et betragteligt tab som følge af Brdr. Petersens konkurs.

5. Overenskomstgrundlaget

Hovedaftalens § 4, stk. 2, er sålydende:

”Såfremt der uden noget forbehold er antaget arbejdskraft til et bestemt angivet akkordarbejde, kan arbejdsforholdene ikke ændres, uden at vedkommende arbejdsgiver godtgør arbejdstagerne det derved eventuelt opståede økonomiske tab. Uoverensstemmelser herom afgøres ad sædvanlig fagretlig vej (1).”

Rørprislisten indeholder blandt andet følgende bestemmelser om oprettelse og afbrydelse af akkordforhold:

”02. Arbejdsgiver ansætter akkordholder. Arbejdsgiveren skal ved opstarten af et akkordarbejde på mere end 5 dages varighed udfærdige og fremlægge forslag til akkordaftalesedlen. I forbindelse med akkordaftalesedlen skal arbejdsgiveren og akkordholderen gennemgå arbejdsbeskrivelser, tegninger og tidsplaner.

Senest 8 arbejdsdage efter modtagelsen skal akkordaftalesedlen være tilbageleveret i underskrevet stand, hvis andet ikke er aftalt. Eventuel uenighed om de enkelte punkter skal forelægges virksomheden skriftligt til forhandling iht. Rørprislistens bestemmelser.

Har virksomheden ikke inden for fristen og efter en efterfølgende skriftlig anmodning modtaget akkordaftalesedlen i underskrevet stand fra akkordholder, kan eventuelle arbejder opgøres, hvorefter virksomheden frit kan vælge ny akkordholder.

Når parterne har udfyldt og underskrevet en til formålet udfærdiget akkordaftaleseddel i 2 eksemplarer, beholder akkordholder det ene eksemplar.

Arbejdsgiveren skal under arbejdets gang drøfte til- og afgang af mandskab med akkordholderen. Akkordaftalesedler kan rekvireres i arbejdsgiverorganisationerne.

03. Hvis akkorddeltagere eller arbejdsgiver under en løbende akkord ønsker at frigøre en akkordholder for sit hverv – eller akkordholderen selv ønsker sig frigjort – kan der optages lokal forhandling herom.

Såfremt der ikke opnås enighed mellem de tre parter ved lokal forhandling, kan spørgsmålet drøftes ved et møde under organisationernes medvirken.

Opnås der ikke enighed ved denne forhandling, kan spørgsmålet ikke gøres til genstand for fagretlig behandling, og det bestående akkordforhold ændres ikke.

Hvis en akkordholder – uanset ovenstående – forlader akkorden i utide, mister akkordholderen alle økonomiske krav og rettigheder i akkorden.

Ovennævnte økonomiske krav og rettigheder forbliver i akkorden, såfremt en af de øvrige akkorddeltagere – eller en anden person – overtager akkordforholdet på samme grundlag og uden ekstraudgifter for virksomheden. Det er en forudsætning, at virksomheden kan acceptere den nye akkordholder.

04. Hvis et akkordarbejde af arbejdsgiveren afbrydes i en længere periode end 30 arbejdsdage, kan der forhandles om opgørelse og udbetaling af det udførte akkordarbejde. Bliver afbrydelsen over 60 arbejdsdage, skal det udførte akkordarbejde opgøres og udbetales. Hvis akkordholderen ved arbejdets genoptagelse stadig er i firmaet, har han krav på og pligt til at færdiggøre arbejdet i akkord, hvis ikke anden skriftlig aftale træffes.”

Elektrikeroverenskomsten 2017-2020 indeholder i § 12.3 blandt andet følgende bestemmelser om ophævelse af arbejdsforhold under akkordarbejde:

”1. Generelt

Bemanding af akkorden aftales så vidt muligt mellem virksomheden og akkordindehaveren, med henblik på at få en hensigtsmæssig og effektiv bemanding. Ved uenighed kan arbejdsgiveren forøge eller reducere antallet af deltagere på akkorden, hvis saglige grunde taler herfor. Hvis akkordindehaveren finder denne bemanding usaglig, kan spørgsmålet fagretligt behandles ved mæglingsmøde afholdt senest den 3. arbejdsdag efter TEKNIQs modtagelse af mæglingsbegæringen.

2. Akkordindehaver

Akkordindehaveren kan ikke afskediges, med mindre tvingende omstændigheder foranlediger dette. Som tvingende omstændigheder regnes f.eks. arbejdets afbestilling eller udsættelse i længere tid, eller en arbejdsstandsning godkendt af organisationerne.

Ved arbejdets afbestilling opmåles det udførte arbejde, og eventuelt overskud udbetales i henhold til optagne timer i akkorden.

Ved arbejdets udsættelse aftales i hvert tilfælde, hvorvidt det udførte arbejde skal opmåles, og eventuelt overskud udbetales.

Udsættelsen må ikke vare over 14 dage, med mindre anden skriftlig aftale er truffet. Parterne kan forny aftalen, hvis arbejdets udsættelse varer længere end aftalt.

Ved godkendte arbejdsstandsninger måles i almindelighed ikke op, idet man går ud fra, at arbejdet fortsætter, når konflikten er ophørt.”

6. Parternes argumentation

Klager har gjort gældende, at det af Hovedaftalens § 4, stk. 2, følger, at når medarbejdere er antaget uden forbehold til bestemt akkordarbejde, kan arbejdsforholdene ikke ændres, uden at arbejdsgiveren godtgør medarbejdernes eventuelle tab. GK Rør ApS har ensidigt ændret og afbrudt arbejdet.

Det er uden betydning, at denne afbrydelse oprindelig var foranlediget af bygherren, Brdr. Petersens, konkurs da GK Rør ApS i forbindelse med indgik i forhandlinger med bygherre, TK Development A/S. Uanset konkursen blev akkordarbejdet videreført midlertidigt, og TK Development indtrådte i den forbindelse som bygherre i forhold til GK Rør ApS. Den eneste grund til, at arbejdet herefter ikke blevet færdiggjort var, at GK Rør ApS og TK Development ikke kunne nå til enighed om de

økonomiske vilkår. Under disse omstændigheder kan arbejdets afbrydelse ikke anses for et forhold, der er påtvunget arbejdsgiveren udefra, og for hvilket arbejdsgiveren er uden ansvar.

Indklagede gør gældende, at risikoen for bygherrens konkurs må deles mellem parterne, idet der er tale om en udefrakommende begivenhed, som ingen af parterne har indflydelse på eller kunne tage forholdsregler imod.

Indklagede kan ikke lastes for, at det ikke lykkedes at indgå en kontrakt med TK Development om fortsættelse af arbejdet. Det vil derfor være urimeligt byrdefuldt, hvis GK Rør ApS skal dække akkorddeltagernes eventuelle tab af afbrydelse som følge af konkursen, idet den indtrufne situation må sidestilles med en længerevarende afbrydelse af akkorden i henhold til Rørprislistens punkt 1.01, stk. 4. Det er ved faglige voldgiftsavgørelser under Hovedaftalens § 4, stk. 2, fastslået, at der vil kunne være tilfælde, hvor arbejdsgiveren uden nogen løn- eller erstatningsforpligtelse også i en akkord kan sende medarbejderne hjem, når arbejdet standses, uden at dette skyldes arbejdsgivernes fejl eller forsømmelse. Hovedaftalens § 4, stk. 2, gælder ikke for forhold, der er påtvunget arbejdsgiveren, og som arbejdsgiveren er uden ansvar for. Dette retlige synspunkt er også relevant under Rørprislistens bestemmelse.

Til støtte for den subsidiære påstand har indklagede gjort gældende, at arbejdsgiverens erstatningsforpligtelse højst kan udmåles til arbejdstagernes konkrete tab, som må påvises.

7. Opmandens begrundelse og resultat

Selv om der ikke i Hovedaftalen og Rørprislisten er givet bestemmelser om "Force Majeure", vil der kunne være tilfælde, hvor arbejdsgiveren uden nogen løn- eller erstatningsforpligtelse også i en akkord kan sende medarbejderne hjem, når arbejdet må standses, uden at dette skyldes arbejdsgiverens fejl eller forsømmelse, men er påtvunget arbejdsgiveren. Som sådan tvingende omstændighed regnes arbejdets ophør som følge af bygherrens konkurs.

Spørgsmålet i sagen er, om den omstændighed at arbejdsgiveren har forhandlet med den ultimative bygherre, TK Development, om arbejdets genoptagelse og har genoptaget arbejdet midlertidigt under disse forhandlinger, kan medføre, at arbejdsgiverens adgang til at afbryde akkord må anses for bortfaldet.

Udgangspunktet er som nævnt, at den opståede situation, Brdr. Petersens konkurs, må anses som udefra kommende forhold af force majeure karakter, som alle byggeriets aktører har måttet forholde sig til. Entrepriseforholdets ultimative parter har forhandlet - forgæves, viste det sig - med henblik på at minimere tab for alle. Det krav, som GK Rør ApS har stillet som betingelse over for TK Development A/S for at genoptage arbejdet, betaling af udestående krav under entreprisen, må anses for konkursretligt relevant, og forhandlingerne kan ikke sidestilles med sædvanlige kontraktforhandlinger om et helt nyt projekt.

Under disse omstændigheder finder jeg, at der er en sådan sammenhæng mellem bygherren, Brdr. Petersens, konkurs og vvs-arbejdets definitive indstilling, at arbejdsgiveren, GK Rør ApS, har været berettiget til at afbryde akkorden uden at pådrage sig nogen løn- eller erstatningsforpligtelse over for akkordholderen og hans sjak.

Herefter frifinder jeg indklagede.

Thi bestemmes:

Indklagede frifindes.

Hver part skal bære egne sagsomkostninger og betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 26. november 2018.

Jon Stokholm